

Duitse uitdrukkingen en zegswijzen
ingedeeld op onderwerp

In deze reeks *Prisma uitdrukkingen en zegswijzen*,
ingedeeld op onderwerp zijn de volgende delen verschenen:

Duits

Engels

Frans

Italiaans

Spaans

Prisma Taalbeheersing

Duitse uitdrukkingen en zegswijzen ingedeeld op onderwerp

Druk je beter uit in het Duits

drs. A. Schwarz
S. Burger-Schwarz
drs J. van der Zee

prisma

Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Houten – Antwerpen

Oorspronkelijke titel: Prisma *Spreekwijzer Duits: ruim 3000 uitdrukkingen en zegswijzen*
in zinsverband

Auteurs: drs. A. Schwarz, S. Burger-Schwarz en drs J. van der Zee

Omslagontwerp: Raak Grafisch Ontwerp, Utrecht

Zetwerk: studio Xammes ontwerp en advies, Vijfhuizen

ISBN 978 90 00 31522 2

NUR 630

© Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Houten – Antwerpen

© drs. A. Schwarz, S. Burger-Schwarz & drs J. van der Zee

Eerste druk 1994

Vierde druk 2013

www.prisma.nl

www.prismawoordenboeken.be

www.unieboekspectrum.nl

Prisma maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv

Postbus 97

3990 DB Houten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB, Hoofddorp).

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan noch de redactie noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Inhoudsopgave

Woord vooraf 7

1. Aandacht 9
2. Aangenaam 11
3. Aankomen / Komen 13
4. Aanvallen 15
5. Aanwezig / Afwezig 17
6. Aarzelen 18
7. Actie 20
8. Afgunst 22
9. Afkeer 24
10. Angst 26
11. Bedoelen 29
12. Bedriegen 31
13. Beëindigen 33
14. Beginnen 35
15. Begrijpen 37
16. Belangrijk 40
17. Beloven 43
18. Bemoeien 45
19. Betalen 47
20. Boos 49
21. Chaos 50
22. Communiceren 53
23. Controleren 55
24. Crisis 57
25. Deel 59
26. Denken 61
27. Dicht 64
28. Dik / Dun 66
29. Doen 67
30. Dood / Doodgaan 70
31. Draaien 72
32. Dronken 74
33. Duidelijk 75
34. Duur 78
35. Echt 80
36. Eenzaam / Alleen 82
37. Eind 84
38. Erg / Zeer 86
39. Eten / Drinken 89
40. Fatsoen / Fatsoenlijk 92
41. Fout 93
42. Gaan 96
43. Gebeuren 99
44. Gebruiken 101
45. Geheel 102
46. Geheim 105
47. Gek 106
48. Geld 109
49. Gelijk 111
50. Gemakkelijk 113
51. Gewoon 115
52. Goed 117
53. Goedkeuren 119
54. Goedkoop 121
55. Groeien 123
56. Groot / Klein 125
57. Handel 127
58. Hard 129
59. Helpen 130
60. Hinderen 132
61. Hoog / Diep 134
62. Inmengen 135
63. Inspannen 137
64. Intelligent 139
65. Invloed / Gezag 141
66. Kapot 143
67. Kiezen 144
68. Kopen 147
69. Koud 148
70. Kritiek / Kritiseren 150
71. Kunnen 152
72. Laat / Vroeg 154
73. Lachen 156
74. Langzaam 157
75. Lawaai / Luid 159
76. Leeg / Vol 162

- 77. Lelijk 163
 - 78. Leren 165
 - 79. Leuk 167
 - 80. Lijden 169
 - 81. Maken 171
 - 82. Moed 173
 - 83. Moeilijk 174
 - 84. Mogelijk 176
 - 85. Mooi 178
 - 86. Nauwkeurig 179
 - 87. Niet / Niets / Nooit 181
 - 88. Nieuw 183
 - 89. Nodig / Onnodig 184
 - 90. Nut / Nuttig 186
 - 91. Onduidelijk 188
 - 92. Onrust 189
 - 93. Ontmoeten 191
 - 94. Onzin 192
 - 95. Open 193
 - 96. Openbaar 195
 - 97. Openhartig 196
 - 98. Oud 197
 - 99. Pakken 198
 - 100. Plaatsen 200
 - 101. Populair 201
 - 102. Proberen 203
 - 103. Reizen 204
 - 104. Respect 207
 - 105. Rust 209
 - 106. Ruw 211
 - 107. Ruzie 213
 - 108. Schelden 215
 - 109. Schoon / Schoonmaken 217
 - 110. Schrijven 218
 - 111. Slaan 220
 - 112. Slapen 222
 - 113. Slecht 224
 - 114. Snel 226
 - 115. Spanning 228
 - 116. Spijt 230
 - 117. Teleurstelling 232
 - 118. Tevreden 234
 - 119. Toestemmen 236
 - 120. Trots 238
 - 121. Trouw 239
 - 122. Uitleggen 241
 - 123. Val / Vallen 243
 - 124. Veel 246
 - 125. Veilig / Onveilig 248
 - 126. Veranderen 250
 - 127. Vuil / Vies 252
 - 128. Warm 254
 - 129. Werk / Werken 255
 - 130. Wild 257
 - 131. Willen 259
 - 132. Wonen 261
 - 133. Zeggen 263
 - 134. Zeker 266
 - 135. Ziek 268
 - 136. Zien 269
 - 137. Zinloos 271
 - 138. Zoeken 272
 - 139. Zuiver 274
 - 140. Zwak 276
- Duits register 279

Woord vooraf

Wanneer je de belangrijkste grammaticaregels van het Duits kent en een aantal woorden van buiten hebt geleerd, kom je tot de ontdekking dat de Duitssprekende in een identieke situatie totaal 'andere' woorden kiest en, om uitdrukking te geven aan een bekend gevoel, een heel eigen uitdrukking blijkt te bezitten: zijn idioom verschilt soms totaal van dat van ons.

Zo liegen Nederlandstaligen dat ze zwart zien, terwijl Duitsers over het blauw van de hemel spreken: *er lügt das Blaue vom Himmel herunter*. En wanneer een Duitser wil zeggen dat iets kriskras door elkaar ligt, moeten er kolen en knollen aan te pas komen: *alles lag wie Kraut und Rüben durcheinander*.

Iedere al wat gevorderde talenstudent weet dat hier de moeilijkheden van de vreemde taal schuilen: wat is de precieze gevoelswaarde van een woord waar het woordenboek de kwalificatie 'familiair' of 'vulgair' aan geeft?

Die ontdek je pas in de context van een zin en in het vergelijken met andere, bijna identieke zinnen.

Prisma Duitse uitdrukkingen en zegswijzen, ingedeeld op onderwerp biedt ruim 3000 zinnen, gegroepeerd rond 140 thema's of begripvelden: twintig à vijftig uitdrukkingen en zegswijzen rond een begrip als 'intelligent', rond een werkwoord als 'lachen', waarbij ook de meeste synoniemen in een voorbeeldzin worden behandeld.

Bij de selectie van de 'begripvelden' is de nadruk gelegd op de meer abstracte woorden en de gemoedsbewegingen, die men in zoveel uiterst genuanceerde uitdrukkingen kan tegenkomen. De thema's staan in alfabetische volgorde; de voorbeeldzinnen zijn zoveel mogelijk alfabetisch op de kernwoorden van het idioom gerangschikt. De belangrijkste woorden in het idioom worden in een apart kader onder het kopje van elk begripveld genoemd. Deze kaderwoorden zijn tevens in het register opgenomen.

Veel aandacht is besteed aan de spreektaal, waarbij het populaire en soms enigszins platte idioom niet is geschuwd.

Langs deze weg willen de auteurs graag Edwin Gutknecht, Nathalie Langendorff en Pauline Pieters hartelijk bedanken voor hun medewerking aan dit boek.

Bijzondere tekens:

- / Varianten in de zegswijzen zijn gescheiden door een schuine streep
- () een woord dat in een uitdrukking ook kan worden weggelaten, is tussen ronde haken geplaatst
- * Informele uitdrukkingen zijn voorzien van een asterisk
- ** (zeer) vulgaire uitdrukkingen zijn voorzien van een dubbele asterisk
- ~ formeel taalgebruik is aangegeven met een tilde

1. Aandacht

Antenne / aufmerksam / Aufmerksamkeit / Augen und
Ohren / Empfang / Gedanke / Gehör / lauschen / Lippen /
Ohr / Sache / Sinne / Zeit verwenden

Als die zwei Lehrer am Tisch gegenüber über Noten zu spreken begannen, *fuhr er *seine Antenne aus.*

Toen de twee leraren aan de tafel tegenover hem over cijfers begonnen te praten, spitste hij zijn oren.

Danke, *das ist sehr aufmerksam* von Ihnen.

Dank u, dat is zeer attent van u.

Der Meister *machte* seinen Azubi auf dessen Fehler *aufmerksam*.

De vakman wees zijn leerling op diens fout.

Die Kinder *hörten* dem Märchen *aufmerksam zu*.

De kinderen luisterden aandachtig naar het sprookje.

Dem jungen Schriftsteller galt die ganze *Aufmerksamkeit* des Publikums.

De jonge schrijver kreeg alle aandacht van het publiek.

Die Lehrerin *schenkte* diesem Problem viel *Aufmerksamkeit*.

De lerares besteedde veel aandacht aan dit probleem.

Er brachte der Gastgeberin eine *kleine Aufmerksamkeit* mit.

Hij nam voor de gastvrouw een kleine attentie mee.

Mit seiner Falschaussage *lenkte* der Zeuge die *Aufmerksamkeit* in die falsche Richtung.

Met zijn valse getuigenis stuurde de getuige de aandacht in de verkeerde richting.

Bei ihm müssen wir *Augen und Ohren offenhalten*.

Bij hem moeten we onze ogen en oren openhouden.

Als sich seine Geschwister über ihn unterhielten, *stellte er *seine Lauscher / Ohren auf Empfang.*

Toen zijn broers en zussen over hem aan het praten waren, legde hij zijn oor te luister.

Er *versammelte alle seine Gedanken*, um einen guten Bewerbungsbrief zustande zu bringen.

Hij concentreerde zich tot het uiterste om een goede sollicitatiebrief te schrijven.

Er *bat alle Anwesenden um Gehör* für den nächsten Redner.

Hij vroeg alle aanwezigen om aandacht voor de volgende spreker.

Indem er mit seinem Löffel an das Weinglas schlug, *verschaffte er sich Gehör.*

Door met zijn lepel tegen het wijnglas te tikken, kreeg hij de aandacht.

Die Studenten *lauschten* der Vorlesung der Dozentin konzentriert.

De studenten luisterden geconcentreerd naar het college van de docente.

Er *hing an ihren Lippen.*

Hij hing aan haar lippen.

**Sperr deine Ohren auf und hör(e) gut zu!*

Spits je oren en luister goed!

Peter *war ganz Ohr*, als ihm sein Freund von seinem Abenteuer erzählte.

Peter was één en al oor, toen zijn vriend over zijn avontuur vertelde.

Im Physikunterricht *war Michael immer ganz bei der Sache.*

In de natuurkundeles was Michael altijd heel goed bij de les.

Sie mußte *ihre fünf Sinne zusammennemen*, um das Kreuzworträtsel zu lösen.

Zij moest zich flink inspanssen om het kruiswoordraadsel op te lossen.

Mönche *verwenden viel Zeit auf* Gebet und Meditation.
 Monniken besteden veel tijd aan gebed en meditatie.

2. Aangenaam

angenehm / Angenehme / Augenschmaus / behaglich /
 bequem / charmant / sich fühlen / gelegen kommen /
 gemütlich / gern gesehen / heiter / Musik in den Ohren /
 sympathisch / sich treffen / wohltuend / wünschenswert /
 zusagen

Die Empfangshalle des Hotels hat ein sehr *angenehmes*
 Erscheinungsbild.

De ontvangsthall van het hotel heeft een aangename ambiance.

Jedesmal wenn sie nach Stuttgart fährt, kann sie *das*
Angenehme mit dem Nützlichen verbinden.

Iedere keer als zij naar Stuttgart gaat, kan ze het aangename met
 het nuttige verenigen.

Die Darbietungen des Balletts waren ein wahrer
Augenschmaus.

De balletuitvoering was een streling voor het oog.

Sie rekt sich jeden Abend erst eine Weile *behaglich* in ihrem
 Bett, bevor sie einschläft.

Zij rekt zich iedere avond een tijdje behaaglijk uit in bed, voordat
 ze inslaapt.

Auf eurem neuen Sofa sitzt man wirklich *bequem.*

Op jullie nieuwe bank kun je echt lekker zitten.

Er ist ein sehr *charmanter* Gastgeber.

Hij is een charmante gastheer.

Bei seinen Freunden *fühlte er sich* eigentlich genauso *wohl* wie
 zu Hause.

Bij zijn vrienden voelde hij zich eigenlijk helemaal thuis.

Die Gehaltserhöhung kurz vor Weihnachten *kam* Vater sehr *gelegen*.

De loonsverhoging vlak voor Kerstmis kwam vader zeer gelegen.

Euer Wohnzimmer wirkt durch den offenen Kamin sehr *gemütlich*.

Jullie woonkamer ziet er door de open haard erg gezellig uit.

Unser Nachbar ist ein *gern gesehener* Gast.

Onze buurman is een graag geziene gast.

Seine Schwester hatte ein *heiteres* Gemüt.

Zijn zus was een opgewekte meid.

Dein Vorschlag, nächste Woche mit mir in Urlaub zu fahren, *klingt wie Musik in meinen Ohren*.

Jouw voorstel om volgende week met mij op vakantie te gaan, klinkt mij als muziek in de oren.

Der Mann von Ulrike ist ein ganz *sympathischer* Kerl.

De man van Ulrike is een heel sympathieke kerel.

Das *trifft sich gut*, dass du morgen früh kommen kannst.

Dat komt goed uit, dat jij morgenochtend kunt komen.

Dieser Kräutertee schmeckt sehr *wohltuend*.

Deze kruidenthee streelt de tong.

Es ist sehr *wohltuend*, hier bei euch so ausspannen zu können.

Het doet me erg goed, me hier bij jullie zo te kunnen ontspannen.

Es wäre *wünschenswert*, wenn Sie den Auftrag in der abgesprochenen Zeit erfüllen könnten.

Het is wenselijk dat u de opdracht binnen de gestelde termijn afrondt.

Der Vorschlag von Friederike, noch ein Eis zu essen, *sagte* mir *zu*.

Het voorstel van Friederike, om nog een ijsje te gaan eten, viel bij mij in goede aarde.

3. Aankomen / Komen

ankommen / auftauchen / bevorstehen / einmarschieren / eintreffen / eintreten / erscheinen / heraufziehen / herauskommen / hochkommen / im Kommen sein / kommen / landen / nahen / vorbeikommen

Meine Tante wird um 15.33 Uhr mit dem Zug *ankommen*.
Mijn tante zal met de trein van 15.33 aankomen.

Auf ein Bier *kommt es nicht mehr an*, deshalb trinke ich noch Eins.
Een biertje meer of minder maakt niets uit, daarom neem ik er nog eentje.

In letzter Zeit *tauchen* immer mehr seltsame Gestalten im Stadtbild *auf*.
De laatste tijd zijn er steeds meer rare figuren in de stad te vinden.

Ich fürchte, dass ein schweres Gewitter *bevorsteht* / *heraufzieht*.
Ik vrees dat er hevig onweer op komst is.

Das Paket ist noch nicht *eingetroffen*.
Het pakje is nog niet aangekomen.

Wenn die Vorhersagen *eintreten*, wird die Firma in diesem Jahr einen hohen Gewinn erzielen.
Als de voorspellingen uitkomen, dan zal de firma dit jaar een flinke winst boeken.

Immer wenn sie auf einer Party *erscheint*, steht sie bei den Männern im Mittelpunkt.
Altijd wanneer zij op een feestje verschijnt, staat zij bij de mannen in de belangstelling.

Bei den polizeilichen Ermittlungen ist nichts *herausgekommen*.
Het onderzoek van de politie heeft niets opgeleverd.

Wenn es *hochkommt*, muss ich noch 200 Euro nachbezahlen.
In het uiterste geval moet ik 200 euro bijbetalen.

Die Mode der sechziger Jahre ist wieder schwer *im Kommen*.
De mode van de jaren zestig is weer erg in trek.

Zum Sommerfest sind viel weniger Leute als erwartet
gekommen.

Op het zomerfeestje zijn veel minder mensen gekomen dan verwacht.

Ich wusste schon vor dem Unfall, *dass es einmal so kommen musste*, denn er fuhr immer viel zu schnell.

Ik wist al vóór het ongeluk dat dit te verwachten was, want hij reed altijd veel te hard.

Ihre Taktik war, den Gegner *kommen zu lassen*.

Hun tactiek was op actie van de tegenstander te wachten.

Wer zuerst kommt, mahlt zuerst.

Wie 't eerst komt, wie 't eerst maalt.

Kommt Zeit, kommt Rat.

Komt tijd, komt raad.

Sie war sich sicher, dass die Wahrheit letztendlich *ans Licht kommen* würde.

Zij was er zeker van dat de waarheid uiteindelijk aan 't licht zou komen.

Ich *bin zu dem Entschluss gekommen*, mir eine neue Wohnung zu suchen.

Ik heb besloten een nieuwe woning te zoeken.

Es kommt mir sehr ungelegen, dass ich den Essay jetzt noch fertigmachen muss.

Het komt mij erg slecht uit dat ik dit essay nu nog moet afmaken.

Es war das erste Mal, dass sie unter den ersten Zehn *ins Ziel kam*.

Het was de eerste keer dat zij onder de eerste tien finishte.

Diesem Hund darf man nicht *zu nahe kommen*, er beißt sofort.

Je mag niet te dicht bij deze hond komen, want hij bijt meteen.

Das Baby soll in einer Woche *zur Welt kommen*.
De baby moet over een week geboren worden.

Nach vielen Telefongesprächen konnte das Treffen doch noch *zustande kommen*.
Na vele telefoontjes kon de ontmoeting toch nog plaatsvinden.

Die Alliierten *landeten* in der Normandie und *marschierten* von dort in Frankreich *ein*.
De geallieerde troepenmacht landde in Normandië en viel van daaruit Frankrijk binnen.

Die Zeit des Abschieds *naht*.
De tijd van afscheid nadert.

Der Karnevalsumzug *nähert sich* langsam.
De carnavalsoptocht komt langzaam dichterbij.

Ich werde am Sonntag kurz bei dir *vorbeikommen*.
Ik zal zondag even bij je langskomen.

4. Aanvallen

Angriff / Arena / attackieren / Auge / Beschuss / Flucht /
herfallen / kampfeslustig / zu Leibe rücken / stürmen /
verteufeln / zersetzen

Diese Unterstellung war ein *Angriff* auf seine Person.
Deze verdachtmaking was een aanval op zijn persoon.

Nachdem er sich ruhig die Argumente der Gegenseite angehört hatte, *ging er zum (Gegen-)Angriff über*.
Nadat hij rustig naar de argumenten van de tegenpartij geluisterd had, ging hij over tot de (tegen)aanval.

Mit diesem Produkt *steigen wir in die Arena* und werden uns dem Markt stellen, meinte der Firmenchef *kampfeslustig*.
Met dit product komen we op de markt en we zullen ons daar handhaven, beweerde de directeur vechtlustig.

Die Opposition *attackierte* die Gesetzesvorschläge der Regierung in ungewöhnlich scharfer Form.

De oppositie leverde opmerkelijk scherpe kritiek op de wetsvoorstellen van de regering.

Augen zu und durch!

Tanden op elkaar!

Sein Chef *nahm* seinen Vorschlag *unter Beschuss*.

Zijn chef nam zijn voorstel onder vuur.

Ihr bleibt nur noch die *Flucht nach vorne*.

Haar rest niets anders dan in de aanval te gaan.

Wie eine wildgewordene Horde *fielen* die Kinder über die Schokolade *her*.

Als een wilde horde stortten de kinderen zich op de chocola.

Die Polizei verhinderte, dass die zwei verfeindeten Fangruppen einander zu heftig *zu Leibe rückten*.

De politie verhinderde dat de twee vijandige supportersgroepen elkaar te heftig te lijf zouden gaan.

Die Mannschaft *stürmte* ununterbrochen auf das Tor des Gegners zu.

De ploeg stormde in één ruk op het doel van de tegenstander af.

Der Papst kritisiert Verhütungsmittel nicht nur heftig, er *verteufelt* sie geradezu.

De paus bekritiseert voorbehoedsmiddelen niet alleen hevig, hij veroordeelt ze als des duivels.

Diese Säure *zersetzt* alles, womit sie in Berührung kommt.

Dit zuur vernietigt alles waarmee het in aanraking komt.